

YARGI BAĞIMSIZLIĞI PERSPEKTİFİNDE ‘‘SOSYAL MEDYA ADALETİ’’

Mahmut Ercan

Prof. Dr. Osman Can

Özet

Sosyal medya günümüz iletişim çağında kullanılan en önemli iletişim araçlarından birisidir. Sosyal medya kullanıcıları, sosyal medya aracılığı ile herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın görüşlerine karşılıklı olarak birbirlerine ve yönetim organlarına aktarabilmektedirler.

Yargı organı da, yönetim organlarının bir sacayağı olarak, bu paylaşımdan payını almakta ve yargı organının görevine giren birçok konunun sosyal medya paylaşımlarına konu olduğu ve çoğu zaman ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Özellikle devam eden yargılamalarda, yargı organının görevine giren konular ile ilgili yapılan sosyal medya paylaşımlarının yargı kararlarına yön vererek yargı bağımsızlığını olumsuz etkilediği görülmektedir. Yargılama makamlarının sosyal medya paylaşımlarının baskısı altında kararlarına yön verdikleri hatta bu kararları değiştirdikleri gözlemlenmektedir. Bu durum ironik bir şekilde ‘‘sosyal medya adaleti’’ kavramını doğurmuş ve yargı organına duyulan toplumsal güveni zedelemiştir.

Bu çalışmada, sosyal medya paylaşımlarının yargı bağımsızlığını etkileyerek yargı kararlarına yön vermesi ve ‘‘sosyal medya adaleti’’ olgusu inceleme konusu yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Düşünce Özgürlüğü, sosyal medya adaleti, geleneksel medya, Yargı Bağımsızlığı

‘‘SOCIAL MEDIA JUSTICE’’ IN THE PERSPECTIVE OF JUDICIAL INDEPENDENCE

ABSTRACT

Social media is one of the most important tools of engagement in today's communication age, allowing users to freely share their views with one other and with those in authority.

As a branch of government, the judiciary regularly features in such exchanges, with many issues that fall under its remit prominent in social media posts.

In ongoing proceedings in particular, it is seen that social media posts about subjects that come under the purview of the judicial body can negatively affect its independence by exerting an influence on judicial decisions.

It has also been observed that judicial decisions have not only been swayed by social media posts, but even become subject to change. This has given rise to the concept of "social media justice" and has served to undermine public trust in the judiciary.

This study, therefore, examines the influence of social media posts on judicial independence and their role in guiding judicial decisions - the phenomenon of "social media justice" is also considered.

Keywords: freedom of thought, social media justice, traditional media, judicial independence

1. GİRİŞ

Yargı organının, tüm kamu-özel, gerçek-tüzel kişilere karşı bağımsız olması gerektiği bugün tartışma konusu olmaktan çıkmıştır. Hukuk devletinde, hukuka aykırılık iddiaları ve hukuki uyuşmazlıkların çözümünde yargı organının kararları belirleyicidir. Yargı organı bu görevini yaparken sadece "hukuk" ile bağlı olup hukuk kurallarına göre hareket etmek durumundadır. Yargı organının görevi ile ilgili sosyal medya paylaşımlarının yargı kararlarına yön vermesi halinde, hukuken meşru bir yargı kararının varlığından söz edilmez.

Sosyal medya kullanımının yaygınlaşması ile birlikte, sosyal medya kullanıcıları arasında iletişim hızlanmış ve kolaylaşmış, kullanıcılar yönetim uygulamaları ile ilgili görüşlerini kolaylıkla yöneticilere iletebilir hale gelmişlerdir.

Sosyal medyanın bu özelliği yargı organı görevinin giren konular da kendisini göstermektedir. Sosyal medya kullanıcıları özellikle ilgilerini çeken adli olaylarla ilgili paylaşımlarda bulunmakta ve yargı organlarına görüş ve temennilerini iletebilmektedirler.

Yargı görevi ile ilgili sosyal medya paylaşımlarının yoğunluğu ve ilk sıralarda yer alması, bazı dönemlerde yargı kararlarına yön vermekte ve yargı organlarının kararlarına sosyal medya paylaşımlarına göre belirledikleri hatta daha önce verilmiş kararları revize ettikleri görülmektedir. Bu durum haklı "sosyal medya adaleti" olgusunun ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Sosyal medya platformları, kullanıcılarının anlık, duygu yüklü ve coşkulu düşüncelerinin paylaşıldığı ve bugün için, istisnai sınırlamalara tabi dijital alanlardır. Yargı ise; önceden belirlenmiş hukuk kuralları çerçevesinde, belirli hukuki usul ve esaslara göre hukuki uyuşmazlıkları ve hukuka aykırılık iddialarını çözümleyen kamu görevidir. Yargı organının, hukuk yerine, sosyal medya paylaşımlarının yoğunluğunu referans alarak karar vermesi veya verdiği kararı revize etmesi yargı bağımsızlığının sosyal medya paylaşımlarından olumsuz etkilendiğinin açık göstergesidir.

Düşünce hürriyetinin özel bir görünüm şekli olarak sosyal medya kullanım hakkı muhakkak ki korunmaya değerdir. Ancak terazinin diğer kefesinde yargı bağımsızlığının korunması olduğu hallerde, düşünce hürriyeti gibi sosyal medya kullanımının da kısıtlanması gündeme gelmektedir. Yayın yasakları ve erişimin engellenmesi uygulamaları sosyal medya kısıtlamalarının görünüm şekilleridir.

Bu çalışmada, sosyal medya platformlarında yargı görevi ile ilgili olarak yapılan düşünce açıklamalarının yargı bağımsızlığını etkilemesi ve bu etki sonucu ortaya çıkan “ sosyal medya adaleti” olgusunun yargı bağımsızlığı perspektifinde değerlendirmesi yapılmıştır.

2. “Yargı Bağımsızlığı” Kavramı

Yargı bağımsızlığının tanımı ve yargı bağımsızlığının sağlanması araçlarına ilişkin çeşitli tanımlamalar ve görüşler bulunmakla birlikte, genel olarak yargının bağımsızlığının sağlanması, yargı görevini yerine getiren organların ve yargı görevini yapanların bağımsızlığı ve teminat altına alınmaları ile doğrudan ilişkilendirilmiş ve eşdeğer görülmüştür (İnceoğlu, 2008:16).

Yargı bağımsızlığı genel olarak; yargı görevi yapanların hukukun çizdiği sınırlar içerisinde kalmak şartıyla, her türlü etki ve baskıdan uzak bir şekilde, özgür iradeleri ve vicdanî kanaatlerine göre hukuki uyumsuzlukları ve hukuka aykırılık iddialarını çözüme kavuşturmalarına imkân veren bir ortamın sağlanmasıdır (Yavuz, 2012: 8).

Yargı bağımsızlığı, yargı organlarının görevlerini yaparken, yasama, yürütme ve yargı organları ile çevrenin etkisinde kalmayarak hukuka ve vicdana uygun davranmalarını ifade etmektedir. (Fendoğlu, 1996: 30). Kunter’e göre, hâkimlerin bağımsızlığı, hâkimin görevini yaparken özgür olması, hiçbir dış etki ve baskı altında kalmadan karar verebilmesi demektir. (Kunter, 1989: 348). Yargı bağımsızlığı, kurumsal olarak yargı organının yasama ve yürütme organlarına karşı bağımsızlığını ifade etse de, yargılamanın temel süjesi olarak hâkimlerin bağımsızlığı ile aynı anlamda kullanılmaktadır.

Bağımsızlık, bir kişi veya kurumun, görevini icra ederken, diğer kişi ve kurumlarla olan her türlü ilişkisinde, onlardan emir ve talimat almamasıdır (Tanör, 1990:390). Herhangi bir kişi veya organdan talimat ve emir alınmaması, yargı görevi yapanların, davanın taraflarının veya yasama ve yürütme organları ile ekonomik ve sosyal grupların baskı alanları dışında kalması demektir.

Yargı görevi yapanların bağımsızlığı, kararlarını verirken sadece yasaları ve vicdanlarını esas almaları maddi veya manevi hiç bir baskı ve etki altında kalmamaları demektir. Hâkimlere baskı yapılması kadar yapılabilmesi ihtimali de hâkimlerin bağımsızlığını olumsuz etkilemektedir (Kunter ve Yenisey, 2002:325). Bu itibarla siyasi ve toplumsal sebeplerle, kamuoyunda yargının baskı altında olduğu ve tarafsız davranamayacağına ilişkin kanaatin hâkim olması dahi tek başına yargı bağımsızlığı ilkesini anlamsızlaştırabilir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde (AİHS) de yargı bağımsızlığı 6'ncı madde ile düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, "*Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir*"¹ Bu düzenlemeye göre, sözleşmenin 6/1. maddesinde ifade edilen adil yargılama hakkının temini için kanunla kurulan bağımsız ve tarafsız bir mahkemenin varlığı birincil unsurdur.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına göre de, yargı bağımsızlığından maksat, mahkemenin, yürütme ve yasama organlarının etkisinde kalmaması, yargılamanın tarafları ile herhangi bir bağının bulunmaması ve mahkeme üyelerinin, görevlerini yaparken herhangi bir kişi, organ, kurum ya da kuruluştan emir ve talimat almamaları anlamına gelmektedir (İnceoğlu, Adil Yargılanma, 2002: 161).

AİHM bir yargı organının bağımsız olarak karar verip vermediğini denetlerken, yargı heyeti hâkimlerinin atanma ve görevden alınma usulüne, görev süresine, hâkimler arasında astlık-üstlük ilişkisi bulunup bulunmadığına ve mahkemenin genel bir değerlendirme ile bağımsız bir görünüm verip vermediğini incelemektedir. AİHM, yargı organının bağımsız görünümüyle ilgili şüphelerin, makul ölçüde somut bir temele dayandırılması gerekli olduğunu belirtmektedir. Belilos İsviçre kararında; bazı basit suçlarda yargıç sıfatıyla karar veren ve tek kişiden oluşan polis kurulunun, her ne kadar, astlık üstlük ilişkisi bulunmasa, görevinden alınmazsa ve yemin etmiş olsa da, bu kişi yargıçlık görevinden sonra emniyetteki

---

¹ AİHM İçtihatlarına göre, adil yargılanma hakkı kapsamına; bağımsız bir mahkemeye başvuru hakkı, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkemede yargılanma hakkı yargılamanın duruşmalı yapılmasını talep hakkı, her türlü delili sunma hakkı, delillerin tartışılması hakkı, aleni yargılanma hakkı, aleni karar hakkı uyumsuzluğun esası hakkında karar hakkı, gerekçeli karar hakkı, mahkeme kararlarının infazını talep etmek hakkı, makul sürede yargılanma hakkı, adil yargılanma hakkı, , usuli haklarda eşitlik ilkesi, hukuka aykırı yollarla elde edilen delillerin nazara alınması hakkı, yargılamada dayınalan delillere ulaşma hakkı, masumiyet karinesi, yargılanmanın içeriği ile ilgili bilgi edinme hakkı, savunma yapmak için gerekli araçların sağlanması hakkı, bir avukatın yardımından ücretsiz yararlanabilme hakkı girmektedir.

görevine döneceği ve emniyet güçleri hiyerarşine tabi olacağı için yargı organlarında bulunması gereken güvenlik hissini zedeleyeceğini ifade etmiş ve bu durumun adil yargılanma hakkını ihlal edeceğine karar vermiştir.²

AİHM yargı organının kurumsal olarak bağımsız olup olmadığının tespiti için, açık ve net göstergelere ihtiyaç duymamaktadır. Yargılamanın taraflarında, yargılama organının bağımsız ve tarafsız olmadığına ilişkin oluşan şüphe ve endişenin haklı sebeplere dayanmasını dahi tarafsızlığın ihlali için yeterli görmüştür.³ Ceza yargılamasında sanık, yargılama makamının tarafsız ve bağımsız olmadığı konusunda bir şüphe veya korku taşıdığı iddia ediyorsa, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bu şüphe veya korkunun objektif olarak haklı sebeplerden kaynaklanıp kaynaklanmadığını irdelemektedir (Türmen, 2004;42).

Türk Anayasa Hukuku tarihinde ise, 1921 Anayasası dışındaki tüm anayasalarda yargı bağımsızlığına değinilmiştir.

1876 Kanun-i Esasi ve 1924 Anayasaları, yargı organının bağımsızlığının sağlanmasına ilişkin düzenlemeler içermektedir. Yine 1961 Anayasası, 1971 değişiklikleri öncesi dönemde, yargı bağımsızlığını sağlanmasına ve hâkimlik teminatına ilişkin düzenlemeler getirmiştir. 1982 Anayasasında da, hem 2010 değişiklikleri öncesinde ve sonrasında yargı bağımsızlığı düzenleme alanı bulmuştur.

1982 Anayasasının hazırlanma sürecinde, yargı bağımsızlığı ile ilgili olarak, 1971 Muhtırası dönemindeki yargı organının yetkilerinin yasama ve yürütmeye karşı kısıtlanması gerektiği görüşü hâkim olmuştur.⁴ 1982 Anayasası, yargı organının diğer Anayasal organların işlemlerini denetleme yetkisini kısıtlamıştır. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi öncesinde siyasallaşan yargının, siyasetin dışına itilmesi gerekçesiyle, 1961 Anayasası'nda yargı lehine yapılan düzenlemeler törpülenerek, özellikle yürütme güçlü kılınmıştır (Oktay, 1984: 229). Bu Anayasa' da, 1961 Anayasa' sı döneminde yargı lehine olan güç dengesi

²AİHM, 29.04.1988, Belilos/İsviçre, , Seri A No: 132.

³ TUSİAD: Yargılama Düzeninde Kalite, İstanbul 1988, s.28.

file:///C:/Users/ab107486/Downloads/yargilama.pdf (19.01.2021), s. 28.

⁴1982 Anayasasının yapım sürecinde, MGK Üyelerinin sahip olduğu anlayışın göz önüne serilmesi açısından, Konsey Başkanı Kenan Evrenin 12 Eylül 1980 Tarihinde kamuoyuna vermiş olduğu beyan dikkat çekicidir. Bu beyanda; *'Ağızlarından düşürmedikleri hukuk devleti kavramı bir kısım anayasal kuruluşlarca devletin parçalanması pahasına da olsa, yalnız kişilerin müdafaası olarak yorumlanmış, devletin ve milletin savunulması ise sahipsiz kalmıştır, Anayasanın kuvvetler ayrılığı ilkesinin birlikte getirdiği sorumluluk, uygulamada kuvvetler çatışmasına dönüştürülmüştür. Hukuk devletin temel ilkelerini savunmakla görevli Anayasal kuruluşlarımız, devletin en üst kademesindeki anarşizmin yarattığı tehlikenin büyüklüğünü idrak edemediklerinden her an parçalanma tehlikesinde olduğunu gözlerden kaçırmaya çalışmışlardır. Devlet çökertildiği zaman anayasasının kanatları altına sığınan tüm hukuk kurumları ile özerk bilim, müessese ve derneklerinin bu enkaz altında yok olacağı unutulmuştur'* şeklinde ifadeler kullanılmıştır.

yürütme lehine bozulmuştur. Bu durumun oluşumunda, kurucu iktidarın bünyesinde bulunan, yargı organına güvensizlik etkili olmuştur.

1982 Anayasasının 9. Maddesinde ‘‘*Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır.*’’ Düzenlemesi yapılmıştır. Düzenlemede yargı, yasama gibi bir ‘‘yetki’’ olarak kabul edilmiştir. Bu maddenin gerekçesinde ise yargı yetkisinin, birey hak ve hürriyetleri sorununun ortaya çıktığı günden beri kabul edildiği üzere, bağımsız yargı organları yani mahkemeler tarafından, yerine getirileceği ifade edilmiştir. (İzgi ve Gören, 2002:1227).Bu madde nazara alındığında bağımsızlık niteliği bulunmayan kurumların mahkeme olarak nitelendirilmeyeceği ve yargı görevi yapamayacakları anlaşılmaktadır.

1982 Anayasasının 11. Maddesi’nde ‘‘*Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz*’’ Şeklinde düzenleme getirilerek, devlet aygıtı içindeki bütün kişi ve kurumların Anayasa ile bağlı olduğu ve kanunların anayasaya aykırı olamayacağı vurgulanmıştır. Bu hükmün doğal sonucu anayasa hükümlerinin her organ, kişi veya kuruluş için bağlayıcı olmasıdır.

1982 Anayasasının 138. Maddesinde hakimlerin objektif bağımsızlığı düzenlenmiştir. Bu madde’ de ‘‘*Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler.*’’

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.’’ Düzenlemesi getirilmiştir. Bu düzenlemenin ikinci fıkrası yargı organının bütün kamusal-özel, gerçek ve tüzel kişilere karşı bağımsız olduğu için fıkrası ise yasama meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili görüşme yapılamayacağı ve beyanda bulunulmayacağı düzenlenmiştir. Düzenleme yasama organı çatısı altında yapılan düşünce açıklamalarını da kapsamaktadır. Siyasi aktörler kimi zaman yasama faaliyetleri sırasında yaptıkları açıklamalar ile yargıya nüfuz edebilmektedirler(Yavuz, 2012: 49).

1982 Anayasasının 139. Maddesinde ise ; ‘*Hâkimler ve savcılar azlolunamaz, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamaz. Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar veya meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır.*’ Hükümü ile hakimlik teminatına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

1982 Anayasası’nda yargı organının, yasama ve yürütme karşısında bağımsızlığını sağlamaya yönelik birçok düzenlemeye yer verildiği ancak bu düzenlemelere getirilen istinaslarla adeta, yargı bağımsızlığına ilişkin güvencelerin içinin boşaltıldığı görülmektedir. 1982 Anayasasında, yargı görevini yapanların yargı organlarına karşı bağımsızlıklarının sağlanmasında bu istisna hükümler; Anayasanın 153. Maddesinde ‘*...Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar.*’ Hükümü gereği yargılama organları Anayasa Mahkemesinin kararlarına aykırı karar veremezler. Temyiz Mahkemelerince verilen bozma kararlarına karşı direnme sonucu verilen kararlara, ilk derece mahkemeleri uymak zorundadırlar. Aynı şekilde Uyuşmazlık Mahkemesi ile Bölge Adliye Mahkemelerince verilen kararlara, ilk derece mahkemesinin uyma zorunluluğu bulunmaktadır. Öngörülen bu istisnalar uygulamada yargı organlarının çalışma sistemi ve verilen kararlarda uygulama birliğinin sağlanmasına yöneliktir.

1982 Anayasasının 138 ve 139’uncu maddeleri nazara alındığında; bağımsız mahkemelerin, hiçbir organ, makam, merci veya kişi tarafından yargı yetkisini kullanırken kendilerine emir ve talimat verilemeyen, genelge gönderilemeyen, tavsiye ve telkinde bulunulamayan, kararları yasama ve yürütme organları için bağlayıcı olan, kararları bu organlarca hiçbir surette değiştirilemeyen ve yerine getirilmesi geciktirilemeyen görevlerinde bağımsız ve teminatlı hâkimlerden meydana gelen kuruluşlar olarak düzenlendiği görülmektedir.

Anayasa Mahkemesi’ ne göre, yargı bağımsızlığı, yargı görevi yapanların hiçbir otoriteye bağlı kalmadan ve kimseden emir veya talimat almadan görevlerini serbestçe yerine getirebilmeleridir. Yargı görevi ile ilgili olarak yasama ve yürütme organları hâkimlere tavsiye ve telkinde bulunamaz genelge göndermez. Hâkimlere baskı yapılması kadar, yapılabilmesi ihtimali de yargı bağımsızlığı ilkesini zedeler. Yargı bağımsızlığı, yasama organı ve yürütme organı ile toplum hayatında etkili olabilecek sosyo-ekonomik

baskı gurupları karşısında da sağlanmalıdır. Yasamaya, yürütmeye veya diğer baskı/çıkar guruplarının denetimine altında olan ve bunların etkisine açık olan yargı organı görevini bağımsız olarak yerine getiremez.⁵

Yargı bağımsızlığı kavramının çeşitli görünüm şekilleri vardır. Yargı organına yapılacak olası müdahalelerin kaynağına göre; iç bağımsızlık, yargı görevi yapanların yargının içinden gelen baskılara karşı korunmalarını, dış bağımsızlık ise yargı organı dışında kalan kamu ve özel gerçek-tüzel kişiler tarafından yapılabilecek baskı ihtimaline karşı yargının korunmasının sağlanması olarak ifade edilmektedir (Beder ve Altundiş, 2015: 24). Yine yargı organına yapılabilecek müdahalenin hedefine göre, kurumsal bağımsızlık ve bireysel bağımsızlık ayrımı yapılmaktadır.

Yargı bağımsızlığını içsel bağımsızlık ve dışsal bağımsızlık olarak sınıflandıran yazarlar bulunmaktadır. Buna göre; içsel bağımsızlık yargı organlarının görevlerini yaparken yargı organının içinden gelebilecek baskılara karşı korunmasını⁶, dışsal bağımsızlık ise yargı organlarının görevlerini yaparken yasama, yürütme ve yargı organları ile çevrelerine karşı bağımsız davranmalarını ifade etmektedir. Yargının dış bağımsızlığı kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir tezahürü olup, yargı organının, diğer devlet organlarından ve siyasi/ekonomik baskı guruplarından gelebilecek müdahalelere karşı korunmasını ifade eder (Giegerich, 2009: 12).

3. Demokratik Hukuk Devletinin Bir Gerekliliği Olarak Yargı Bağımsızlığı

Günümüzde, benimsenen hükümet sisteminden bağımsız olarak, demokratik hukuk devletlerinin hemen tamamında, yargı organın, yasama ve yürütme organları ile diğer güç odaklarına karşı bağımsızlığının sağlanması için anayasal düzeyde düzenlemeler yapıldığı ve yargı görevi yapanlara ise, yaptıkları görevin niteliği dolayısıyla, diğer kamu görevlilerinden farklı olarak belirli kişisel güvenceler sağlandığı görülmektedir (Gökçan ve Artuç, 2007:471).

Yargı bağımsızlığı; hâkimin, yasama, yürütme, yargı veya kamuoyundan etkilenmeden bağımsız ve tarafsız olarak karar verebilmesi ve önüne gelen hukuki uyuşmazlığı, herkes

⁵ AYM, 27/4/1993, 1992/37 E. , 1993/18 K.

⁶ Bu ilke, "Venedik Komisyonu, Yargıçların Bağımsızlığı Raporunda "Yargı içi bağımsızlık ilkesi; her bir yargıcın bağımsızlığının yargısal karar verme faaliyeti kapsamında karşılayacak yargıçlar arası bir tabiiyet ilişkisi ile uyuşmaması anlamına gelir" şeklinde ifade edilmiştir.

için aynı şekilde ve eşit olarak, hukuk kuralları ve vicdanına göre çözümleyebilmesi için gereklidir. Yargı bağımsızlığı, hâkimlerin tarafsız olarak hukuku uygulamaları ve adalet sağlama yolunda her türlü baskıya karşı direnme aracı olması yönüyle bireyler için bir güvence teşkil eder.

Bireylerin özel hayatlarına ve malvarlıklarına, gerek diğer bireyler tarafından gerekse devlet tarafından yapılabilecek muhtemel haksız müdahalelere karşı korunabilmesi ancak bağımsız yargı organları vasıtasıyla mümkün olabilir. Bugün yargının bağımsız olması yargı organlarının bir vasfı olmaktan çok, yargılamanın tarafları açısından bir hak olarak değerlendirilmektedir.

Yargı organı, devlet aygıtı içinde bulunan kurumların anayasaya aykırı eylem ve işlemlerinin önüne geçmek ve bu bağlamda anayasanın üstünlüğünü korumak için vardır. Bu yönüyle yargı hukuk devletinin bekçisidir. Yargının bu koruyucu rolünü gereği gibi yerine getirebilmesi onun bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanması ile mümkün olabilir. Yargının temel hak ve hürriyetlerin güvencesi olduğu anlayışının temelinde, yasama ve yürütme organlarının tarihi seyir içinde bu hürriyetlere uygulamadaki yaklaşımı bulunmaktadır. Yönetim gücünü elinde bulunduranların eylem ve işlemlerinin denetlenmesi zorunluluğu yargı organının varlığını orunlu kılmıştır. (Şahbaz, 2008:231).

Yargı organının bağımsızlığının sağlanması demokratik bir devlet sistemi için olmazsa olmaz bir şarttır. Yargı bağımsızlığını teminat altına alacak düzenlemelerin sağlam bir temele dayandırılması gerekir. Yargı erki de diğer devlet erkleri gibi kullandığı yetkiyi anayasadan aldığı için yasama ve yürütme erklerinden tamamen soyutlanması mümkün değildir. Yargı erkinin diğer erklerle ilişkileri anayasal zeminde ve yargı bağımsızlığı ilkesi doğrultusunda düzenlendiği takdirde, bu ilişkiler demokratik sistemin işleyişine katkıda bulunacaktır (Erdem, 2009: 124).

Yargı organlarının bağımsız olarak faaliyette bulunmasının önündeki engeller yasama ve yürütme organlarından kaynaklanabileceği gibi yazılı ve görsel medya organlarından, çevreden ve toplumsal baskı gruplarından da gelebilir (Yayla, 1996: 126)

Yargının bağımsızlığının sağlanması; yargının, yasama, yürütme, bir başka yargı organı ile kamuoyundaki tartışmalardan etkilenmeden tarafsız olarak görevini icra edebilmesi ve herkes için eşit olarak uygulanması zorunlu hukuk kurallarının amacına uygun bir şekilde ve

tarafllara arasinda ayrim yapmaksizın uygulanması için elzemdir.⁷ Yargı bağımsızlığının sağlanması bu açıdan bireylerin temel hak ve hürriyetlerinin korunması için yaşamsal öneme sahiptir.

Yargı bağımsızlığı anlık bir durum olmayıp bir süreci ifade etmektedir. Hâkimlerin bağımsız olduklarına ilişkin kendilerinde ve kamuoyunda oluşan his ile birlikte yargı bağımsızlığı süreci başlar ve bu hissin yoğunluğu ölçüsünde güçlenir. Bu yüzden yargı organının yasama ve yürütme organlarına karşı bağımsızlığının sağlanması kadar görevi ile ilgili konularda kendisini bağımsız hissetmesi de önemlidir (Metin, 2010: 226).

Yargı bağımsızlığı yargılamanın özüdür. Yargının görevini adil olarak yapabilmesi, yargı görevi yapanların tam bağımsızlıklarının sağlanması ile mümkün olabilir. Yargı organına ayrılan bütçenin yüksek olması, donanımlı adliye saraylarının inşa edilmesi, yargının teknolojik alt yapısının güçlendirilmesi, yargı görevi yapanları iyi derece eğitim verilmesi veya özlük haklarının maksimize edilmesi ancak yargı bağımsızlığının sağlandığı bir sistemde anlam ifade eder. Aksi durumda adliye sarayları toplumdan kopuk hâkim ve savcılar ile adalet sistemi eliyle haksızlığa uğrıtılan insanlarla dolar. Bunun önüne geçilmesi, kurumsal olarak yargı organının ve kişisel olarak hâkim ile savcılarının bağımsızlıklarının sağlanması ile mümkündür. (İnceoğlu, Yargı Bağımsızlığı, 2008: 36).

Yargı bağımsızlığının iki önemli unsuru bulunmaktadır. Bunlardan birincisi; yargının bağımsızlığının sağlanmasının yargılama faaliyetlerindeki kaliteyi arttırması gibi objektif bir unsur, ikincisi ise bağımsız bir hâkim tarafından güvence altına alınan haklara ve özgürlüklere sahip olmak için bir bireyin hakkı olarak sübjektif bir unsurdur (Ünal, 2004:70)

Venedik Komisyonunun Yargı Sisteminin bağımsızlığı Hakkındaki Raporunda, yargı bağımsızlığının yargı organının kalitesinin sağlanması gibi objektif bir yönünün yanında bağımsız bir hâkim tarafından yargılamanın yapılması hakkı gibi bireylere sağladığı sübjektif bir yönün de bulunduğu, bağımsız hâkimlerin temel hak ve hürriyetlerin sağlanmasında temel unsur oldukları, bu nedenle yargı bağımsızlığının amaç değil araç olduğu vurgulanmıştır.⁸

⁷ Sami Seçuk, 1999-2000 Adli Yıl Açılış Konuşması

<https://www.yargitay.gov.tr/documents/acilisKonusma/1999-2000.pdf> (04.01.2021)

⁸ Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Merkezi Venedik Komisyonu, Türkiye' ye İlişkin Görüşleri, Seçimler, Yargı ve Referanduma İlişkin Karar ve Uygulama Kodları, s. 85.

file:///C:/Users/LENOVO/Desktop/TEZZ/YARGI%20BA%4%9EIMSIZLI%4%9EI/Y.B%20TEZ/venedik_komisyon u.pdf

Günümüzde yargı organının en önemli fonksiyonu toplumsal barışı sağlamaktır. Devlet aygıtı ihkak-ı hak girişimlerinin önüne geçmek ve toplumsal uyuşmazlıkları tek elden çözmek için bir yapıya ihtiyaç duyar. Bu yapı birey/birey ve birey/devlet arasındaki uyuşmazlıkların çözümünü, uyuşmazlık ortaya çıkmadan önce belirlenen kurallara göre gerçekleştiren bağımsız yargı mekanizmasıdır (Sancar, 2009: 17).

Demokratik hukuk devletlerinde yargı organı genel olarak; bireyler ve devlet arasındaki hukuka aykırılık iddialarını, bireylerin kendi aralarındaki uyuşmazlıkları ve bireylerle yönetim organları ve yönetim organlarının kendi aralarındaki uyuşmazlıkları çözmekle yetkilidir. Bu uyuşmazlıklardan birincisi ceza hukuk, ikincisi özel hukuk ve sonuncusu ise idare hukukunun konusunu oluşturmaktadır (Diplock, 1981:29).

Yargı görevi yapanların bağımsızlıklarının sağlanmadığı durumlarda hak ve hürriyetler gereği gibi teminat altına alınamaz ve kullanılamaz. Bu haliyle yargının bağımsızlığının sağlanması, bir amaç ya da yargı görevi yapanlara sağlanmış bir ayrıcalık değil, temel hak ve hürriyetlerin korunması için gerekli olan hayati bir araçtır.⁹

Yargı bağımsızlığı ile hâkimlik teminatı araçları, yargı görevi yapanlara şahsi özelliklerinden dolayı tanınmış ayrıcalıklar değildir. Toplumda adalet hizmetinin gereği gibi sağlanmasının temel hak ve hürriyetleri ile toplumsal barışa sağladığı katkının önemi yargı çalışanlarına diğer kamu görevlilerinin sahip olmadığı bazı mesleki ayrıcalıklar tanınmasını zorunlu kılmıştır. Azledilme, emekliye sevk edilme, görev yerinin değiştirilmesi, özlük halkalarından yoksunluk vb. kaygıları olmayan hâkimlerin diğer devlet organlarına ve medyaya karşı bağımsız olabilecekleri kabul edilmiştir.

Yasalar, yargı gücünün süjesi olan hâkimlere hiçbir kamu görevlisine tanımadıkları yetkiyi tanımışlardır. Hâkimler dışında hiçbir kamu görevlisinin, kişileri hürriyetlerinden yoksun bırakma ya da kişilerin malvarlığı/kişî varlığı hakları ile ilgili kesin kararlar verme yetkisi bulunmamaktadır. Bu gibi yetkileri elinde bulunduran hâkimlerin görevlerini bağımsız olarak yapmalarını olumsuz etkileyecek her türlü olumsuz müdahale, özünde bireylerin haklarına müdahale girişimi olarak nitelendirilmez. Yargı bağımsızlığı ilkesinin amacı, bireylerin her türlü hak ve hürriyetlerini güvence altına alarak, bireylerde hukuki güvenlik hissini oluşturmaktır.¹⁰

⁹ Avrupa Birliği Komisyonu, Türkiye Cumhuriyetinde Yargı Sisteminin İşleyişi İstişari Ziyaret Raporu, 17-21 Kasım 2008. <https://silo.tips/download/trkiye-cumhuriyetinde-yargi-sstemnn-ley-star-zyaret-raporu-18.01.2021>, s.29.

¹⁰ Mustafa Kutlu, **Yargıç, Kamu Düzeni ve Konformizm**, https://www.turkhukusitesi.com/makale_184.htm (22.01.2021)

Yargılama faaliyetinin anlam kazanmasını ve toplumsal hayatta, göstermelik bir faaliyet olmaktan çıkarak hakkın tesisi fonksiyonunu yerine getirebilmesinin temel şartı yargı bağımsızlığının sağlanmasıdır. Bağımsız bir yargı sistemi, çağdaş devletlerde kuvvetler ayrılığı sisteminin en önemli denge ve denetim mekanizmasıdır. Hukuk devletinde yargı fonksiyonu yasama ve yürütme fonksiyonları için bir fren mekanizması görevini görür (Kuijer, 2004: 210). Demokratik hukuk devletlerinde “*hukukun sözcüsü*” ve “*hukuk düzeninin gözçüsü*” görevini yargı fonksiyonu yerine getirmektedir. (Sezer, Kırıt ve Boyar, 2003: 35). Yargı bağımsızlığının anayasal bir ilke olarak kabul edilmesi, yargı organının yasama ve yürütme organının müdahalelerine karşı daha korunaklı hale getirmektedir.

Bağımsız hâkimler olmaksızın hakların ve özgürlüklerin doğru ve meşru uygulaması olamaz. Sonuç olarak yargı bağımsızlığı başlı başına bir amaç değildir. Yargı bağımsızlığı, hâkimlerin özel bir ayrıcalığı da değildir. Yargı bağımsızlığı hâkimlerin, insanların haklarının ve özgürlüklerinin koruyuculuğu görevini yapabilmeleri için duyulan ihtiyaçla gerekçelendirilir.

Bir ülkede hâkimler, kararlarını yasama veya yürütmeyi memnun etmek için vereceklerse, yasaların doğru ve adil uygulandığından bahsedilemez. Mahkeme kararları adil olarak verilse dahi, bu kararlar yok sayılacak veya uygulanmayacaksa/uygulanması geciktirilecekse, yapılan yargılama faaliyetinin hatta yargı organının bir anlamı kalmayacaktır. Hâkimler yalnız hukuka göre karar vermek yerine kamusal/özel grupların beklentilerini karşılamak amacıyla karar verirlerse, yönetilenlerde hukuka saygı hissi oluşmaz. Hâkimler tam bağımsız olarak görev yaptıkları sürece hukuk sistemi gelişebilir (Turhan, 2002:89).

Hâkimlerin hukuk kuralları yerine, kamusal/özel baskı gruplarının etkisi altında kalarak karar vermeleri halinde, bu durum adaletsizliğe sebep olarak yargılamanın tarafı olan kişiler yanında, bütün toplumun adalete olan inancını olumsuz etkiler ve hukuk devleti toplumunun temel yapıtaşı olan hukuki güvenlik hissini zedeler. Yargı görevi yapanların tarafsızlıklarının sağlanması için öncelikle bağımsızlıklarının sağlanması gerekir. Yargılamanın taraflarına karşı bağımsız davranamayan bir hâkimin tarafsız karar vermesi çok zordur.

Yargı bağımsızlığı bünyesinde çeşitli unsurları barındırmaktadır. Bu unsurlar; siyasi güçlerin yargılama faaliyetlerine dâhil olmamaları, hâkimlerin özlük işlerinin yürütme organından kesinlikle bağımsız olması, özlük işleri ile ilgili olarak bağımsız yüksek kurulların oluşturulması, hâkimlerin mali haklarının bakanların aldıkları ücrete oranlanması,

ayrı bir yargı bütçesinin bulunması, yargı çalışanlarının, yargı tarafından atanması ve devlet protokolünde yargının yerinin kuvvetler ayrılığı ilkesine göre tespit edilmesidir. Bu unsurlar sağlanınca yargı bağımsızlığı tam olarak sağlanmış olacaktır (Selçuk, Bağımsız Yargı, 2007:44).

Çağdaş demokrasilerde yargı bağımsızlığı demokratik hayatın işleyişi için vazgeçilmez bir unsur olarak görülmektedir. Otoriter ve totaliter sistem uygulamalarında ise yargı, temel hak ve hürriyetlerin güvencesi olarak değil, muhalefeti baskı aracı olarak kullanılmaktadır. Bu tür yönetim sistemlerinde yargı organları, vatandaşlara adalet hizmeti veren kurumlar olarak değil, muhalefeti yargılayan ve rejim uygulamalarına hukuki meşruluk sağlayan birer araç haline gelmektedir. Yargı organları, bu haliyle otoriter ve totaliter sistemlerde siyasal iktidara bağımlı hale gelmektedirler. (Gönenç, 2001: 6).

Yargı bağımsızlığı ilkesinin teorik düzeyde bulunduğu ancak uygulamaya yerleşmediği antidemokratik sistemlerde, hâkimler, otoritenin emir ve talimatları ile muhtemel iradelerine göre hareket eden kişiler olarak görülmektedir. Bu tür sistemlerde yargı organı otoritelerin ekonomik, sosyal veya siyasi hedefleri için bir araç olmaktan öteye geçemez.

4. Sosyal Medya Mecrası

Sosyal medya, kullanıcılarına bilgi, düşünce ve fikirlerin paylaşımı imkânı sağlayarak bireylerin/grupların karşılıklı etkileşimlerini sağlayan web siteleri ve çevrimiçi araçlar için kullanılan ortak isimdir (Sayımer, 2008:123). Sosyal medya, bireylerin veya kurumların kendilerine fayda sağlamak amacıyla başka birey veya kurumlarla ilişki ve iletişime girerek paylaşımında buldukları, bir gruba veya topluluğa katılması ihtiyaçlarını sanal ortamda karşılayan bilgi ve iletişim teknolojisi temelli sanal platformlar bütünüdür (Gülaslan. 2021:2).

Sosyal medya araçlarının kullanımının yaygınlaşması ile birlikte yöneten ve yönetilen etkileşiminin güçlendiği ve kolaylaşmış, bu etkileşim yönetime katılım açısından yeni fırsatlar doğurarak doğrudan demokrasiyi güçlendirmiştir (Aktaş, 2002: 211). Günümüz teknoloji çağında, ideal demokrasi modelinin içerdiği müzakerecilik ve katılım uygulamaları ile somut demokrasi uygulamaları arasındaki uçurumu kapatmada sosyal medyanın etkisi büyüktür (Göksu, 2015: 53)

Sosyal medya, kullanıcılarına, geleneksel medya araçlarına göre bazı avantajlar sağlamaktadır. Bunlar; sosyal medya kullanımının maliyetinin daha düşük olması, sosyal medyanın büyük halk topluluklarına ulaşma imkânı sağlaması, sosyal medyanın kullanımın kolay olması, sosyal medya aracılığıyla iletişim ve etkileşimin hızlı olması ve kullanıcıların paylaşımlarında güncelleme yapabilmeleridir.¹¹

Sosyal medya kullanıcısı olan her birey kendi düşüncesi doğrultusunda içerik oluşturabilir, bunu diğer kullanıcılarla paylaşabilir ve başka kullanıcıların paylaşımlarına karşı yorumlar yapabilir. Geleneksel medyada bu imkânlar sadece program yapımcılarına ya da bunların belirledikleri kişiler için tanınmaktadır. Bu durum sosyal medya ile birlikte haber verme tekelinin ve daha geniş anlamda düşüncelerin geniş kitlelere yayılabilmesi tekelinin, toplumu oluşturan bireyler lehine kırılma gösterdiğini görülmektedir.

Sosyal medyanın hızlılık, akıcılık ve kolaylık gibi kendine özgü özellikleri, toplumsal gündemi şekillendirmede etkili olması sonucunu doğurmuştur. Sosyal medya ile birlikte bireyler, paylaşım konusu haberlere karşı yorumda bulunarak kamuoyu gündemini oluşturma da bir unsur haline gelmişlerdir. Sosyal medya ve geleneksel medyanın gündemi çoğunlukla paralel ilerlese de, kullanıcılara daha serbest bir ortam sunduğundan sosyal medyada bazen farklı gündemler oluşabilmektedir (Kahraman, 2013: 43).

Sosyal medyanın kullanım kolaylığı ve avantajları, toplum içinde hızlı bir şekilde yayılmasına sebep olmuştur. Yönetilenler artık yönetimle ilişkilerindeki talep ve düşüncelerini sosyal medya aracılığıyla en üst yönetim makamlarına kadar anında ulaştırabilmektedirler. Sosyal medya ile birlikte, yöneten/yönetilen arasındaki dilekçeye dayalı, geleneksel iletişim tarzı değişmiş yerini sosyal medya paylaşımlarına bırakmıştır. İdareye yöneltilen tek taraflı dilekçeler zamanla yerini sosyal medyada paylaşılan, anında idarenin bütün katmanlarına ulaşan ve milyonlarca kişinin görerek yorum yaptığı, paylaşımlara bırakmaktadır.

Facebook, Twitter, LinkedIn, MySpace, Youtube ve Google benzeri sosyal medya ağları medya günümüzde neredeyse bütün özel ve kamu kuruluşları tarafından

---

¹¹AYM, *Youtube LLC Corporation Service Company ve Diğerleri* kararında; sosyal medya “...medya içeriğini oluşturmak yayınlamak ve yorumlamak şeklinde bireysel katılıma imkân veren, şeffaf ve karşılıklı iletişim kurulan bir platformdur. Bu gibi internet siteleri günümüzde sosyal medyada dünyadaki tüm kullanıcıların bir arada iletişime geçebildiği yorum, mesaj, bilgi, eleştiri, satış ve tanıtımların yapıldığı etkili bir alan haline gelmiştir...” şeklinde tespit edilmiştir. (AYM, 29/5/2014, *Youtube LLC Corporation Service Company ve Diğerleri*, 2014/4705,)

kullanılmaktadır. Bu kurumların, kurumsal sosyal medya hesaplarının yanında, yöneticilerinin kişisel medya hesapları da bulunmaktadır.

Sosyal medyanın neredeyse her platformda ve sınırsızca kullanımı ile birlikte, bu platformlarda paylaşılan bilgiler inandırıcılığını ve ikna ediciliğini yitirdi. Kullanıcılar doğru bilgiler yerine duyuya dayalı ve ilginç fikirleri ön plana çıkardı ve paylaşımına açtılar. Bu durumun yaygınlaşması sosyal medya paylaşımlarındaki kalite oranını düşürmüştür. Sosyal medyadaki takipçi sayısını arttırmaya yönelik, görece ilginç, çarpıtılmış ve coşkuya dayalı bilgi ve haberler, tabiri yerinde ise sapla samanın birbirine karışmasına sebep olmuştur. Sosyal medya kullanıcıları yargıya intikal eden konularda yaptıkları paylaşımlarla, aynı anda hazırlık soruşturmasında delileri toplayan kolluk güçleri, soruşturmayı yapan savcı ve kararı veren hâkim fonksiyonunu üstlenmektedirler.

Yukarıda ifade edilen sosyal medyanın olumsuz yönlerine rağmen, sosyal medya, günümüz teknoloji çağında, düşünce hürriyetinin sağlanması ve katılımcı/müzakereci demokrasi amaçları açısından vazgeçilmez bir iletişim aracıdır.

5. Sosyal Medyanın Paylaşımlarının Yargı Bağımsızlığına Etkisi ve Sosyal Medya Adaleti

Sosyal medyanın hızlılık, akıcılık ve kolaylık gibi özellikleri, kendisini yargı alanındaki düşünce açıklamalarında da göstermiş, yargısal niteliği bulunan uyuşmazlıklar ve hukuka aykırılık iddialarına ilişkin bilgilerin, yorumların ve eleştirilerin hızlı ve akıcı bir şekilde kitlelere ulaştırılması yolu açılmıştır. Çoğunlukla popülist yaklaşımların hâkim olduğu sosyal medyada, özellikle toplumda infial yaratan ve ceza yargılamasının konusu olan olaylarda tutuklama veya mahkûmiyet hükmü kurulması yönünde yapılan taleplerin paylaşımlarda ilk sıralara çıktığı görülmektedir.

Sosyal medyanın kendine özgü nitelikleri sayesinde, sosyal medyada düşünce paylaşımlılarının yayılımı çok hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleşmektedir. İnsanlar ceplerinde taşıdıkları mobil cihazlarla düşüncelerini kolayca diğer bireylerle paylayabilmektedir. Ancak bu hızlılık ve kullanım kolaylığı manipülasyonlara da sebep olmaktadır. Sosyal medyada yargılama süreci ve adli vakalarla ilgili paylaşımlar yargılamanın önüne geçmekte, çoğu zaman ceza muhakemesi ilkelerini ihlal ederek adaletsiz sonuçlar doğmasına sebep olmaktadır. Sosyal medyanın kolektiflik özelliği gereği,

kullanıcıların, yapılan paylaşımlardan soyutlanarak yargısal konuya objektif bakması imkânsız hale gelmektedir (Gençcelep, 2020: 17).

Kamuoyu günümüzde adaletin gerçekleşip gerçekleşmediğini sosyal medyadan takip etmekte, adaletin sağlandığı veya sağlanmadığı yönünde sosyal medyada oluşan algı, bunun gerçekliği araştırılmadan, bu algı yönünde toplumsal bir kabulle sonuçlanmaktadır.

Sosyal medyada, yargı ile ilgili yapılan paylaşımlar çoğunlukla duygulara dayalı olup grup psikolojisi içinde ve beğeni toplama kaygısı ile yapılmaktadır. Yargı kararlarını eleştirirken bir akademisyenden veya bir yargıçtan beklenen objektiflik ile hukuki teknik yaklaşımı, milyonlarca sosyal medya kullanıcılarından beklemek hakkaniyete aykırı olacaktır. Yargı kararlarına karşı yapılan duyguya dayalı coşkun paylaşımlar, yargı görevi yapanları hedef göstermedikleri sürece, yargı görevi yapanlar açısından, yararlanılabilir düşünce açıklamaları olarak değerlendirilmelidir. Yargı görevi yapanları hedef alan düşünce açıklamaları ise neredeyse bütün çağdaş hukuk sistemlerinde, düşünce hürriyetinin bir sınırı olarak kabul edilmiştir.

Yargı organları önüne gelen uyuşmazlıklar, sosyal medyada sürekli gündem oluşturmaktadır. Sosyal medya kullanıcıları kimi zaman soruşturma aşamasındaki tedbirlerle ilgili olarak kimi zamanda yargılama sonucu verilen kararları eleştirmek açısından paylaşımlarda bulunabilmektedirler. Paylaşım yapan kişiler arasında üst düzey kamu görevlileri ve yargı görevi yapan kişiler dahi bulunmaktadır. Bu paylaşımların yoğunluğuyla birlikte oluşan kamuoyu baskısı, uyuşmazlığı bakan, yargı görevi yapan kişileri etkilemekte ve yapılan paylaşımlar yönünde kararlar verildiği görülmektedir. Bu sonuç ise “sosyal medya adaleti” kavramının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Yapılan paylaşımlar, çoğu zaman ilgili kişinin masumiyet karinesi ile lekelenmeme haklarını zedelemektedir.¹²

Sosyal medyada binlerce paylaşım konusu yapılan bir uyuşmazlık konusunun, yargı görevi yapanlar üzerinde baskı kurması doğaldır. Ancak yargı, sadece hukuk ile bağlıdır ve hukuka göre karar vermek zorundadır. Yargı görevi yapanlar, oluşan kamuoyu baskısının düzeyinden ve sosyal medya paylaşımlarındaki yönlendirmelerden bağımsız olarak, eldeki dosyanın kapsamına göre ve hukuka bağlı kalarak karar vermek durumundadırlar. Aksi

---

¹² TCK'nun 288. Maddesinde düzenlenen adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs suçunun gerekçesinde”... Adalet cihazının yansızlığını sadece iktidarlara karşı koruyucu güvenceler yeterli değildir; kamuoyunda, “kapıları tutanların” etkisinden de adaleti kurtarmak ve sükûnetle çalışılmasını sağlamak gereklidir. Kitle iletişim araçlarıyla yürütülen ve “yargısız infaz” olarak tanımlanan uygulamalar dolayısıyla, bu hükme Tasarı metninde yer verilmiştir.” Şeklinde bir ifade bulunmaktadır. Maddenin gerekçesinde ifade edilen “kapıları tutanlar” ibaresi kitle iletişim araçların işaret etmektedir. Düzenleme ile ceza yargılamalarında kitle iletişim araçları vasıtasıyla, kamuoyunda yapılan yargısız infazların önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

yönde bir fiili uygulama, sosyal medyadaki baskı ve çıkar gruplarının, kişilerin tutuklanmalarında, serbest bırakılmalarında veya yeniden tutuklanmalarında etkili olduğu ve sosyal medya adaleti kavramının kemikleştiği bir yargı sisteminin oluşumuna sebep olur.

Sosyal medyada yapılan düşünce açıklamaları sonucu oluşan kamuoyu denetiminin, somut yargılama açısından, yargılamadaki kaliteyi arttırması beklenen bir durum değildir. Zira yapılan paylaşımlar çoğunlukla duyguların yansıtılması suretiyle ve anlık olarak yapılmakta olup yargılama hukuku ilkelerinden yoksundurlar. Sosyal medyadaki düşünce açıklamalarının yargılama sürecini etkilemelerinin sebebi, yargı mensuplarının sosyal medyadaki kolektif tepki karşısında çaresiz kalmaları ve hâkimlik teminatı araçlarının korunmaları için yeterli olmamasıdır. Yargı mensupları sosyal medyada linç kampanyasına maruz kalma korkusuyla “adalet” amacından saparak sosyal medya kitlelerinin beklentilerini karşılama amacına yönelmektedirler.

6. Sonuç

Yargı organlarının kararları da, düşünce hürriyeti kapsamında eleştiri konusu yapılabilmelidir. Kamuoyu, yargı kararlarında doğru bulmadığı hususlar hakkında fikirlerini açıkça beyan edebilmeli ve bunu paylaşabilmedir. Bu serbestlik bir yandan, bireyler için bir hakkın kullanımı iken diğer yandan yargı görevi yapanların kararlarının gelişimi için bir fırsattır. Yargı kararlarının eleştirilmesi ve müzakere edilmesi, yargı görevi yapanların kararlarını gözden geçirmelerine ve varsa hukuki aksaklıkları gidermelerine yardımcı olacaktır.

Sosyal medya, diğer sosyal konularda olduğu gibi yargı alanında da, özellikle yargılama süreci veya adli olayla ilgili düşünce paylaşımlarının temel mecrası haline gelmiş, yargının kamuoyu denetiminde birincil araç pozisyonunu almıştır. Sosyal medyadaki paylaşımların yoğunluğu, bazı durumlarda yargı kararlarında belirleyici rol oynamaktadır. “Sosyal medya adaleti” olarak adlandırılan bu durum, yargı organlarının sosyal medyadaki düşünce açıklamalarından etkilenerken kararlarına revize ettikleri anlamına gelmektedir.

Sosyal medya kullanımı, bilgiye erişim, haber alma/verme hakkı, basın özgürlüğü ve düşünce özgürlüğü ile ilintili olup kullanımının “temel hak ve hürriyet” olması günümüz

iletişim çağında tartışma götürmez bir gerçektir. Ancak temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması sosyal medya kullanımını açısından da gündeme gelmektedir.

Yargının otorite ve tarafsızlığını zedeleyen sosyal medya paylaşımlarının kısıtlanması, hukuki temelini, düşünce hürriyetinin sınırlanmasına ilişkin düzenlemelerde bulur. Muhakkak ki bu paylaşımların sınırlanmasına ilişkin, her olaya uygulanabilecek kıstaslar belirlemek, iletişim olanaklarının ve çeşitliliğinin fazlalığı karşısında imkânsızdır. Somut olayın nitelikleri yargı ile ilgili düşünce paylaşımının yargının otorite ve tarafsızlığını etkileme potansiyeli hakkında taraflara fikir vermektedir. Sosyal medya paylaşımını yapan kişinin kimliği, yaptığı görev, paylaşımın zamanı, sosyal medyada gördüğü ilgi ve paylaşımın, yürütme organı ile bağımsız yargı kurullarını etkileme potansiyeli yargı organını etkisini belirleyen başlıca unsurlardır. Sözelimi, siyaseten etkin ve yetkin kişiliklerinden, yürütme kanadından, yüksek yargı organı üyeleri veya bağımsız yargı kurulları mensupları tarafından yargı alanı ile ilgili yapılan münferit düşünce açıklamaları bazı durumlarda sosyal medyadaki binlerce paylaşımından daha etkili olmakta iken, bilimsel çevrelerden yapılan düşünce açıklamalarının çoğu zaman mahkeme kararları açısından yönlendirici olmadıkları görülmektedir. Yine özellikle cinsel suçlarda yapılan yargılamalara ilişkin paylaşımlar sosyal medyanın ilgisini çekerek ilk sıralara yerleşmekte ve yargı organını etkilemekte iken çevre kirliliği ile ilgili uyuşmazlıklar kullanıcıların ilgisini daha az çekmektedir.

Yukarıda belirtilen unsurlara göre yargı organının otorite ve tarafsızlığını olumsuz etkileme potansiyeli bulunan sosyal medya paylaşımının kısıtlanması, düşünce hürriyetinin sınırsız olmaması kuralının bir sonucudur. Kısıtlama yapılan paylaşıma erişimin engellenmesi şeklinde olabileceği gibi kullanıcının sosyal medya hesabının tamamen askıya alınması şeklinde de olabilir. Ancak böyle bir kısıtlama şekli, kullanıcının sosyal medyadaki düşünce hürriyetinin tamamını ortadan kaldırdığı için orantısız bir uygulama olup hak ihlali sonucu doğurabilecektir.

Düşünce hürriyetinin bir görünümü olarak sosyal medya kullanım hakkı ile yargı bağımsızlığı ilkesi arasındaki menfaatler dengesinde terazinin diğer kefesinde yargı bağımsızlığı bulunmaktadır. Yargının otorite ve tarafsızlığının güvence altına alınarak, bağımsızlığının sağlanması adil ve hakkaniyetli bir yönetim sistemine hizmet ettiği gibi, sosyal medya aracılığı ile kamuoyu tarafından denetlenmesi/uyarılması da, sonucu itibarıyla, aynı amaca hizmet etmektedir. Ancak kamuoyu denetiminin bir aracı olan düşünce

hürriyetinin yargı bağımsızlığı amacıyla sınırlanması, somut bir uyuşmazlık açısından değerlendirildiğinde adaletin tesisinde daha kısa bir yol olarak önümüze çıkmaktadır.

“Sosyal medya adaleti” olgusunun önüne geçilmesinde, tam yargı bağımsızlığının sağlanması ve hâkimlik teminatı araçlarının katı bir şekilde uygulanması birincil derecede önem arz etmektedir. Yargı görevi yapanlara bu yönde verilen güven duygusu, bu kişilerin verdikleri kararlarda meyvelerini verecektir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Aktaş, H. (2004). Bir Siyasal İletişim Aracı olarak İnternet, Tablet Kitabevi, Konya.

Arslan, R. & Tanrıver S. (2001). Yargı Örgütü Hukuku Ders Kitabı, Genişletilmiş, Tümüyle Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 3. Bası, Adil Yayınevi, , Ankara.

Bodur, Harun. (2018). Bir Kitle İmha Silahı Olarak Algı Yönetimi ve Medya, DH Yayınları İstanbul.

Cihan, E. & Yenisey, F. (1997), Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul.

Fendoğlu, Hasan T. (1996). Yargı Bağımsızlığı, Beyan Yayınları, İstanbul.

Göksu, V. (2015) Sosyal Medyanın Kamuoyu Oluşturma ve Siyasal Katılım Üzerine Etkileri; Kurumsal ve Ampirik Bir Analiz, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi.

Gökcan Hasan T. & Artuç, M. (2007). Ceza ve Usul Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı ve Özel Soruşturma Usulleri, Seçkin Yayınevi, Ankara.

İnceoğlu, S. (2002). İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Adil Yargılanma Hakkı, Seçkin Yayıncılık, İstanbul.

İnceoğlu, S. (2008), Yargı Bağımsızlığı ve Yargıya Güven Ekseninde Yargıcın Davranış İlkeleri, Beta Yayınları, İstanbul.

İzgi Ö. & Gören, Z. (2002), Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Yorumu, C.2, TBMM Basımevi, Ankara.

Kahraman M. (2013). Sosyal Medya 101 2.0, Mediacat, İstanbul.

KUIJER, M. (2004). The Blindfold of Lady Justice, Leiden University, 2004.

Kunter, N. & Yenisey, F. (2002). Ceza Muhakemesi Hukuku 12. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.

Kunter, N. (1989). Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, Yenileştirilmiş ve Geliştirilmiş Dokuzuncu Bası, Beta Yayınları, İstanbul.

Oktay C. (1984). “Kuvvetler Ayrılığı İlkesinin yargı Açısından Anlamı ve Türkiye Örneği”, AYD, C. 1, Anayasa Yayınları, Ankara.

ÖZER, A. (2009). Türkiye’de ve Çeşitli Ülkelerde Mahkemelerin Bağımsızlığı ve Hâkimlik Teminatı, Turhan Kitapevi, Ankara.

Sayımer İ. (2008). Sanal Ortamda Halkla İlişkiler, Beta Yayınları, İstanbul.

Selçuk, S. (2007). Bağımsız Yargı Özgür Düşünce, 1. Baskı, İmge Yayınevi, Ankara.

SEZER A. & KIRIT E. & BOYAR, O. (2003). Hukuk Devleti, Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı Yayını, , İstanbul.

Tanör, B. (1990). Türkiye’nin İnsan Hakları Sorunu, BDS Yayınları - Özal Matbaası, İstanbul.

Turhan, M. (2002). Anayasal Devlet, 2.Baskı,: Naturel Yayınevi, Ankara.

Türmen, R. (2004). “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Adil Yargılama Hakkı”, Yargıtay - Avrupa Konseyi - İnsan Hakları Eğitimi Onyılı Ulusal Komitesi - Türkiye Barolar Birliği İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Adli Yargı Sempozyumu, 26-27 Eylül 2003, Türkiye Barolar Birliği Yayınları No: 72, Ankara.

Yavuz, B. (2012). Kuruluş ve İşleyiş Açısından Türkiye’de Yargı Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı, Adalet Yayınevi, Ankara.

Makaleler

Beder B. & Altundiş, M. (2015). Yasama ve Yürütme Fonksiyonlarının Yargı Bağımsızlığına Müdahalesi , Yasama Dergisi, Sayı, 13.

Gülaslan T. (2021) “Sosyal Medya Güncel Tartışmalar: Sosyal Medyanın Kontrolü & Sosyal Medya Hizmet ve Gizlilik Sözleşmeleri & Yerli ve Milli Sosyal Medya” Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, Yıl: 2021, Cilt: 4, Sayı: 1.

Ünal, Ş. (2004). “Yargı Bağımsızlığı”, Amme İdaresi Dergisi, Y. 2004, Cilt.37, Sayı.3.

İnternet Siteleri

Avrupa Birliği Komisyonu, Türkiye Cumhuriyetinde Yargı Sisteminin İşleyişi İstisari Ziyaret Raporu, 17-21 Kasım 2008. <https://silo.tips/download/trkiye-cumhuriyetnde-yargi-sstemnn-ley-star-zyaret-raporu> (18.01.2021).

Diploc, Lord, J. (1981). “Devlet Yönetiminde Yargıya Düşen Görev”, AÜHFD, (Çev. Tuncer Karamustafaoğlu), C.36, S.1-4, Ankara. <https://www.jurix.com.tr/article/14461> (18.01.2021).

Erdem, K. (2009) “Mehmet Solak, Bazı Ülkelerde Yargı Konseylerinin Oluşumu ve görevleri” Yasama Dergisi- Sayı, 13, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1121185> (10.11.2020).

Gençcelep, Ahmet A. “ Ceza Muhakemesinde Sosyal Medyanın Etkisi” https://www.academia.edu/42218494/Ceza_Muhakemesinde_Sosyal_Medyan%C4%B1n_Etkisi (11.08.2021)

Giegerich, T. (2009). Yargının Bağımsızlığı, Tarafsızlığı ve Yönetimi Hakkında Rapor, 2009, [https://abgm.adalet.gov.tr/avrupabirligi/turkyargisi/istisariziyaret/tr/ThomasGiegerich-YargininBagimsizligiTarafsizligiveIdaresi-\(17-21Ocak2011\)-TR.pdf](https://abgm.adalet.gov.tr/avrupabirligi/turkyargisi/istisariziyaret/tr/ThomasGiegerich-YargininBagimsizligiTarafsizligiveIdaresi-(17-21Ocak2011)-TR.pdf) (23.12.2020).
https://tr.wikipedia.org/wiki/Sosyal_medya (17.01.2020)

Metin, Y. (2010). “Türkiye’de Yargı Bağımsızlığına İlişkin Kimi Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Anayasa Yargısı Dergisi, Y. 2010, Sayı: 27 , ss.217-272, https://www.anayasa.gov.tr/files/pdf/anayasa_yargisi/doc_dr_yuksel_metin.pdf (16.10.2020).

Sancar M. & Ümit Atılğan E. (2009) ‘Adalet Biraz Es Geçiliyor’ Demokratikleşme Sürecinde Hakimler ve Savcılar, TESEV Yayınları, İstanbul. https://www.tesev.org.tr/wp-content/uploads/rapor_Adalet_Biraz_Es_Geciliyor_Demokratiklesme_Surecinde_Hakimler_Ve_Savcilar.pdf (05.03.2021).

Seçuk, S. (2010) 1999-2000 Adlî Yıl Açılış Konuşması <https://www.yargitay.gov.tr/documents/acilisKonusma/1999-2000.pdf> (04.01.2021)

Şahbaz, İ. (2008). AİHM Kararlarında Yargı Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı” Anayasa Yargısı Dergisi,C.25,Y. https://www.anayasa.gov.tr/files/pdf/anayasa_yargisi/ibrahim_sahbaz.pdf (10.11.2020).